

Карел Чапек

Както едно време

При Евпатор, гражданин на Тива¹ и кошничар, който, седнал на двора, плетеше кошници, дотича неговият съсед Филагор и още отдалече извика:

– Евпаторе, Евпаторе, остави кошниците си и слушай! Страшни работи стават!

– Пожар ли има някъде? – попита Евпатор и се нареди да стане.

– По-лошо от пожар – каза Филагор. – Знаеш ли какво е станало? Ще съдят пълководеца Никомах! Едни казват, че бил влязъл в тайни преговори с тесалийците², а други твърдят, че го били обвинявали в някакви връзки с партията на недоволните. Ела по-скоро, събираме се на агората!³

– Че какво ще правя там? – попита Евпатор нерешително.

– Много е важно – отвърна му Филагор. – Там вече има цял куп оратори; едни казват, че е невинен, а други – че е виновен. Ела да ги слушаме!

– Почакай – каза Евпатор – само да довърша ей тая кошница. И ми кажи в какво собствено го обвиняват тоя Никомах?

– Та тъкмо това не се знае – рече съседът му. – Говорят се разни работи, но властта мълчи, следствието още не е приключило. А на агората е истински панаир! Някои викат, че Никомах е невинен...

– Я чакай; как могат да викат, че е невинен, като не знаят още в какво го обвиняват?

– Няма значение; всеки от тях е чул нещо и говори само за това, което е чул. Всеки има право да говори за това, което е чул, нали? Аз съм склонен да вярвам, че Никомах е искал да ни предаде на тесалийците; един човек го каза и разправяше, че някой си негов познат видял някаково писмо. Друг пък казваше, че това било заговор против Никомах и че той знаел какви ли не неща по този въпрос. – В тая работа имала пръст и общинската власт. Чуваш ли, Евпаторе? Сега въпросът е...

– Чакай – каза кошничарят. – Сега въпросът е: добри ли са или са лоши законите, които сме гласували? Каза ли някой нещо по този въпрос на агората?

1. ТИВА – голям град в древна Гърция, разорен в 335 г. преди н.е. заради бунт при възцаряването на Александър Велики.

2. ТЕСАЛИЙЦИ – жители на Тесалия, източната част на Северна Гърция. Тесалия достига най-голям разцвет през VI век преди н.е., когато покорява всички малки племена по периферията си и прави опит да подчини и Средна Гърция.

3. АГОРА – място в старогръцките градове, където е бил съсредоточен общественият живот и са били обсъждани въпроси от общ интерес.

- Не, но не за това става въпрос; думата е за Никомах.
- А каза ли някой на агората, че служителите, които водят следствието против Никомах, са лоши и несправедливи?
- Не, за това изобщо не е ставало дума.
- За какво тогава се говори там?
- Нали ти казвам: за това дали Никомах е виновен или невинен.
- Я слушай, Филагоре, ако жена ти се скара с месаря, задето ѝ е дал ексик месо, ти какво ще направиш?
- Ще подкрепя жена си.
- Ами! Най-напред ще провериш грамовеите на месаря...
- И без тебе знам какво да направя.
- Хубаво. След това ще провериш дали теглилката в ред.
- Няма нужда да ми даваш ум, Евпаторе, аз си знам.
- Виж, така те искам. А след като видиш, че грамовеите и теглилките са в ред, ще претеглиш още веднаж месото и веднага ще разбереш кой е прав, месарят ли, или жена ти. Интересно, Филагоре, – хората проявяват повече ум, когато става въпрос за парчето месо, което са купили, отколкото когато става въпрос за обществените работи. Виновен ли е Никомах, или е невинен? Това ще проличи на теглилката, ако теглилката е в ред. Но ако искаш добре да претеглиш, не бива да духаш в блюдото на везните, та да се наклонят на едната или на другата страна. Защо твърдите, че служителите, които водят следствието по делото на Никомах, са мошеници или не знам там какви?

– Никой не е казвал такова нещо, Евпаторе?

– Помислих, че не им вярвате; но ако нямате основания за недоверие, защо, по дяволите, им духате във везните? Това трябва да е или за това, че не сте заинтересувани да излезе наяве истината, или пък че това е подходящ случай за вас да се разделите на две страни и да се карате. Махайте се, по дяволите, всички вие, Филагоре: аз не зная дали Никомах е виновен, но всички вие решително сте виновни в това, че ви се иска да нарушите правото. Гледай колко е лош тая година материалът; чупи се, сякаш е слама, няма никаква еластичност. Студено е времето, Филагоре; но това е божа работа и не зависи от нас, хората.

КРАЙ

© 1932 Карел Чапек
© 1968 Светомир Иванчев, превод от чешки

Karel Čapek
, 1932

Сканиране, разпознаване и редакция: К. Ч.

Издание:

Карел Чапек. Книга апокрифи. Разкази
Издателство „Народна младеж“, София, 1968
Редактор на издателството Вера Филипова
Художник Иван Кирков
Художествен редактор Иван Стоилов
Технически редактор Лазар Христов
Коректор Мери Керанкова

Karel Čapek. Kniha apokryfů
Vydání 4
Československý spisovatel. Praha, 1964

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10640>]